

Asia: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025**Lausunto Sivistysvaliokunnalle kehitysvammaisten lasten ja nuorten oppimateriaalien tuottamisen ja kehittämisen rahoituksesta**

Kehitysvammaisille lapsille ja nuorille suunnatun oppimateriaalituotannon rahoituksen on jatkuttava, jotta oppivelvollisuuslain tavoite toteutuu. Kehitysvammaliitto ry:n oppimateriaalikeskus Opike kehittää ja tuottaa suomen kielellä selkokielistä oppimateriaalia kehitysvammaisille ja muille runsaasti tukea tarvitseville oppijoille ainoana tahona Suomessa. Vastaavaa ruotsinkielistä oppimateriaalia tuottaa Suomessa FDUV:n Lärum.

STEa on ilmoittanut Kehitysvammaliitolle, että oppimateriaalikeskus Opikkeen rahoitus lopetetaan 31.12.2024. STEa on tukenut Opikkeen toimintaa vuonna 2024 yhteensä 315 000 eurolla. Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa on käyty neuvotteluja korvaavasta rahoituksesta. Rahoituksen loppuminen tarkoittaisi, että pedagogisesti räätälöityjä oppimateriaaleja tarvitsevat oppijat eivät saisi enää uusia oppimateriaaleja. Jos näin käy, oppivelvollisuuslain tavoite ei toteudu heidän kohdallaan. Oppivelvollisuuslain tavoitteena (1214/2020) on turvata kaikille elämässä ja yhteiskunnassa tarpeellinen perusosaaminen ja sivistys sekä edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti.

Kaikista perusopetuksen oppilaista 10 % opiskelee erityisen tuen piirissä (62 000 oppijaa v. 2023), lisäksi vuonna 2022 ammatillisessa erityisopetuksessa opiskeli yli 30 000 opiskelijaa (www.vipunen.fi). Tutkimusten mukaan lasten ja nuorten lukutaito heikentyy. Esimerkiksi kansainvälisen PIRLS 2023 -lukutaitotutkimuksen mukaan 16 % suomalaisista neljäsluokkalaisista ei yllä lukutaidoiltaan tyydyttävälle tasolle 2 (tasot 1–5). Kehitysvammaliiton Selkokeskuksen tarvearvion mukaan selkokieltä tarvitsee 11–14 % väestöstä. Myös koululaisten matematiikan taidot ovat heikentyneet. Osalla oppilaista oppimista estää puutteellinen kielitaito.

Kehitysvammaliitto ry:n oppimateriaalikeskus Opike on kehittänyt ja tuottanut pitkäjänteisesti oppimateriaaleja kehitysvammaisten ja muiden runsaasti tukea tarvitsevien oppijoiden tarpeisiin vuodesta 1988 saakka. Opike on tuottanut materiaalia esimerkiksi luku- ja kirjoitustaidon oppimiseen ja ylläpitämiseen. Parhaillaan työn alla on muun muassa uudenlainen, erityisesti runsaasti tukea tarvitseville oppilaille suunnattu matematiikan oppimateriaali.

Oppimateriaalien kehittäminen on vaativa ja pitkä prosessi. Se edellyttää yhteiskehittämistä alan asiantuntijoiden ja kohderyhmän kanssa. Materiaalin tuottaminen ei ole kaupallisesti kannattavaa, sillä painosmäärät ovat pieniä.

Pysyvän rahoituksen tarve

Kehitysvammaliiton Oppimateriaalikeskuksen toiminnalle tulee saada pysyvä rahoitus kehitysvammaisille henkilöille suunnatun oppimateriaalituotannon turvaamiseksi. Vuodelle 2025 valtion avustuksen tarve on **315 000** euroa ja sitä seuraaville vuosille **400 000** euroa. Tällä rahoituksella varmistettaisiin Opikkeen toiminnan jatkuminen saumattomasti edelleen.

Pysyvä rahoitus on välttämätöntä yhdenvertaisuuden ja koulutuksellisen tasa-arvon varmistamiseksi.

Rahoituksen avulla turvataan Kehitysvammaliiton Opikkeen mahdollisuus kehittää ja tuottaa kohderyhmälle saavutettavia selkokieliä oppi-, tieto- ja kaunokirjoja sekä tukimateriaaleja perus- ja toisen asteen opetukseen. Lisäksi rahoituksella tuotetaan menetelmäkirjoja ja oheismateriaalia, joiden avulla opetuksen ammattilaiset voivat tukea kohderyhmän oppimista, vuorovaikutusta, arjen taitoja ja osallisuutta yhteiskunnassa.

Materiaalit kehitetään tiiviissä yhteistyössä kehitysvammaisten henkilöiden ja ammattilaisten kanssa. Ne julkaistaan kohderyhmälle sopivissa muodoissa. Opikkeen erityisosaaminen ja materiaalien kehittäminen kohderyhmien kanssa takaavat niiden soveltuvuuden.

Kehitysvammaliitto näkee tärkeänä, että pysyvä rahoitus kehitysvammaisten ihmisten oppimateriaalien tuottamiseen turvataan osana valtion talousarvioesitystä vuodelle 2025.

Espoossa 14.10.2024

Susanna Hintsala
toiminnanjohtaja
Kehitysvammaliitto ry
p. 040 741 6179
susanna.hintsala@kvl.fi